По конфіскаті — наклад другий!

Ч. 6 (160). Львів, неділя 7. січня 1923. почтову належність оплачено гуртом. Рік II.

ГРОМАДСЬКИЙ ВІСТНИК

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телєграмів Громадський Вістник Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 5000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лірів, Німеччині 7500 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 50 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 7500 мп. Зміна адреси 300 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

Ціна примірника 200 мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

В день Христового народження.

Як що року у велику хвилю спогаду про Народження Богочоловіка, Учителя Правди, Справедливости, Любови і Всепрощення, запахучою барвінковою лентою витимуться пісні-колядки у нашій Батьківщині. Від Попраду і Сяну аж до Кавказу, від Припяті до теплих берегів Чорного моря лунатиме однозвучна пісня про дивну містерію, про поезію Відкуплення. На всі лади алмазним дзвоном приноситиметься хвала Передвічному. А відгомони тих пісень-коляд відбиватимуться серед наших скитальців по всіх країнах европейського континенту, у далекому Зеленому Клині, за широкими бурхливими океанами — у Зєдинених Державах, в Канаді, Бразилії й Аргентині.

Доокруг святовечірного стола збереться Велика Народня Рідня і виявиться, скільки там вільних місць, скільки незаповнених втрат. Цілі фаланги сильних, здорових і молодих, що з промінною зорею на чолі пішли на відкуплення наших історичних гріхів, не вернули до нас. Та їхні [illegible] любов до рідної землі, самопосвята за елементарне, [illegible] змагання народу, викликали дивні дива, головокружну містерію, відродження великої нації, воскресення світлих традицій боротьби за волю.

Сьогоднішня хвиля, сіра дійсність, незавидна буденщина під товчком прикрих щоденних подій, в круговороті постійних змін і перемін, — не настроює нас радісно. Авжеж, ми перейшли таку тернисту дорогу, перенесли стільки терпінь, зложили цілі гекатомби жертв, а наглядного, безпосередного додатнього наслідку не бачимо. І тому поруч радісного почування і важкий смуток заваготить над нами, викличе не один спомин, витисне не одну сльозу, переоре зморщками не одно чоло.

Та скоро глянемо на пройдений нами в останніх літах шлях, під кутом погляду на довшу мету, то маємо всі дані до найбільшої радости, до найсердечнішої втіхи. В нашім народі є ще свідки майже ембріонного життя народу, а властиво сирої етнографічної маси без суто означених змагань, без ясної мети, без промінного, живого ідеалу. Як же инакше представляється справа сьогодня? Історія збудила нас в огні, відновила наші змагання, окропила їх кровою найкращих синів, засіяла в серцях і душах міліонів жагуче бажання волі. В крівавих змаганнях, серед сумнівів і настирливих питань, навіть серед неминучих хитань і помилок прийшов до голосу великий народ, залунав з українських гір та полинув з бігом рік ген на степи, в широкі простори однозгідний зов і клич: Волі!

Перед вісьмома роками ми були у світі якимись безбатченками, або фантастами, незрозумілими для инших націй. Сьогодні ми маємо криваву леґітимацію, маємо санкцію на наші змагання. Нас знають у світі, преса постійно заповнюється вістками про Україну, ми прийшли на чергу. Того, що сталося, не можна зробити не істнуючим, не можна затушити голосу, що все росте й могутніє. Аж з хвилею реалізації основного змагання кождої нації, той голос і скарга затихнуть, щоби згармонізуватися з цілою людскістю у сімї вільних народів, рівних і незалежних.

В день Христового Народження обєднаються всі діти Землі Української спільними думками й спільними почуваннями. Ніякі кордони не будуть нас ділити, ніякі пропасти розєднувати. Цей день буде днем соборної Сімї Української, котра мусить заістнувати і в звичайні будні.

Ол. БАБІЙ.

GLORIA!

В дитинстві ще. Давно.
Під стріхою сільською
В різдвяний день шептав
хтось тихо — мов молився:
— Всміхнися сину мій...
колядку слухай мою,
Сьогодні день святий;
Ісус наш народився.

Потім я в світ пішов
самотний, манівцями,
Мій кождий крок в гору
— це помилка, спокуса,
На путь я талізман
дістав в дарі від мами —
— „Люби людей усіх“ —
це заповіт Ісуса. —

Болотяні вогні
ловив я, йдучи всюди.
Клачаючись мерцям
з побіленого гробу.
З питанням на устах:
„Чому не бачу, люде,
Сподіваних світил —
лиш кривду, месть і злобу?

І бачив я нераз,
як словом Твоїм, Христе,
Хтось явно торгував,
мов крамом між юрбою,
Як на високий хрест,
терпіння мук пречисте
Плював салдат в гніві
на полі герцю-бою.

Під реготи війни,
під рокіт барабана
Я талізман згубив
у озері отрути;
Лиш гомін молитов
тих материїх що рана
За мною йшов з села
мов запах мяти-рути.

І бачив я нераз,
як храми попеліли
І як собаки йшли
на пожарища вити;
Як хтось ішов з хрестом
ненависти спянілий
Знамям любови в бій
людей благословити.

І де я лиш пішов
за голосом пориву,
То ген від гір до гір,
від моря аж до моря —
Я чую рік цілий
гимн злоби, мести, гніву.
Лиш на Різдво на сміх
я чую: „Gloria! Gloria!“

Хотілобся в Різдво
з народнього терпіння
Скувати слово-біль
мов смолоскип огнисте —
І зов мов спис жбурнуть
в небеснеє склепіння
— Зійди до нас ще раз,
о Христе! Христе! Христе!

Серед антракту.

Українське життя в 1922. р.

Кінець року — це час, коли згідно усталеному традицією звичаю підводяться підрахунки, переводяться підсумки.

Додержуючись цієї традиції хочемо ми нижче в процесі нашої визвольної державно-національної боротьби виділить останій рік й встановить активність чи пасивність нашого національного білянсу за цей час. Це виділення останнього року без усякого сумніву являється штучним, бо рік 1922-ий по змісту того, що внесено їм в наше національне життя не буде спеціяльно виділений й зазначений нашою історією. Прийдуть майбутні історики українського громадянського руху до порядку денного над подіями цього року, не присвятивши їм спеціяльних розділів, не піддаючи їх детальному обговоренню. Рік 1922-ий був роком антракту в нашій національній історії. Піднесення хвилі народньої боротьби, темпу і енерґії національної творчости стоїть поза межами подій 1922 року. Є він роком скупчення й збірання національної енерґії, підготовки до майбутнього ширшого вибуху творчої акції народніх мас, роком шукання й творення нових шляхів і методів до виявлення цієї творчої акції.

Осередок національного життя в 1922 році рішучо перенісся в край туди, се в глибині народніх мас відбуваються творчі процеси, де провадиться їми безпосередня боротьба. Це заховує силу, як для Галичини так і для Наддніпрянщини. Роля еміґрації стала підрядною серед тих складаних, що утворюють рівноділаючу національного життя, роля краю виросла.

Не треба спинятися на тих умовах, серед яких мусіло відбуватись й розвиватись наше національне життя на наших теренах. Вони аж надто відомі для того, що про їх говорити детально. Особливо в важких умовах судилось жити Великій Україні. Страхіття попередніх років збільшились ще небувалою голодовою катастрофою, яка довела до нечуванних в новітній історії фактів людожерства. Проте при всіх цих умовах скрізь на наших теренах розвиток національного життя йшов своєю чергою.

Йшов невпинно зріст національно державної свідомости народніх мас на цілому протязі українських земель.

Провадилась культурна й економічна робота, не зважаючи на всі важкі умови, в яких був поставлений її розвиток. В залежности від умов й обставин, в яких довелось перебувать нашому народові на окре-

мих частинах нашої теріторії, змагання народніх мас здобували рішучий характер, виявлялись в своєрідних формах. На Наддніпрянщині народня енергія виявилась в дальшому енергійному розвиткови процесу утворення селянської інтелігенції, безпосередно й тісно звязаної з народніми масами, яка подекуди здобувала рішаючий вплив в провінціональних совітських установах, розкладала їх, надавала їм зміст й характер, який не має нічого спільного з тими завданнями, що для них поставили комуністи. Відступ большевиків на лінії економічної політики привів до частинного відновлення кооперації, особливо сільсько-господарської поруч з тим стіхійні протести проти совітського режіму йшли далі в своїх традиційних формах.

В Галичині яскраво виявилась енергія й свідомість мас в дружній й обєднаній поставі в справі виборів до польського сойму й сенату. В звязку з иншими місцевими обставинами народні маси Волині, Холмщини, Підляша і Полісся виявили свою поставу що до виборів цілком иншим способом — шляхом участи в виборах, яка в результаті дала численну українську репрезентацію в польських законодавчих установах. Навіть в такому далекому й забутому Богом і людьми закутови нашої вітчини, як Підкарпатська Україна, процес національного будівництва набрав більш широких й яскравих форм, висловлюючись в поширенні й поглубленні економічної й культурної роботи.

Всі ці порівнючи дрібні й невначні факти, з яких складалась національна творчість, в яких виявлялась національно державна визвольна боротьба в 1922 році, дають можливість помітити й зазначити початок важного й багатого на наслідки процесу, який відбувається в народніх низах. Що далі, то все більш твердо й непохитно закріплюється й вкорінюється в свідомости народніх мас прінціп власної державности, висунутий з історичного забуття подіями 1917—1918 років. Але рівнобіжно з цим починає зазначатись процес шуканням того нового змісту, який мусить бути вкладений в розуміння державности, тих нових методів й способів, за допомогою яких ця власна державність може бути осягнена й наближена. Цей процес знаходиться лише у своїй початковій стадії й наша політично-національна ідеольогія ще не формулувала завдань й змісту сього процесу. Формуловка належить до майбутнього. Будуччина покаже, оскільки вдачно й повно вдасться схопить, вияснить й зазначить зміст того нового, що зазначається зараз в глибинах народніх — нашій політичній думці. Одно можна сказати: всі ті, що будуть змагатись вбгати теперішні процеси в форми й шабльони 1917 — 1918 років, підуть фальшивим шляхом. Життя живої нації не знає повторень.

Розшматована і поділена ворогами українська нація не могла дати відразу єдиного соборного національного життя, яке би керувалось одною тенденцією, яке мало би один напрям. Проте з приємністю можемо константувати в нашому національному життю дальший поступ й дальші перемоги прінціпу соборности, які являються одним з найяскравійших доказів творчих сил й можливостей, що їх має наш народ. Зникають в нашому життю вузький провінціалізм й парохіяльна обмеженість; вимирають й сходять з громадського кону ті, що заховуючи благовійно цісарсько королівські й цареславні традиції, межею справжньої України уважали Збруч. З ознак цього ще далеко незакінченого процесу в 1922 р. треба зазначити: встановлення тіснійшого контакту між Галичиною й иншими українськими землями, що перебувають під Польщею, збір на користь голодної України, що знайшов широкий відгук в народніх масах Галичини, виявлення Галичиною активного інтересу до злиднів наддніпрянської еміграції й окремі і все частійші спроби співробітництва на спільній національній ниві Галичан й Наддніпрянців.

Переглядаючи весь зміст і характер подій 1922 року, одержуємо враження чогось незакінченого й не завершеного. Не бачимо ще ясно й точно тих нових шляхів, якими піде народня творчість, того напряму, в який виллється скупчена національна енергія.

Але знаємо ми й певні, що народом будуть знайдені ті шляхи, якими він мусить йти при теперішніх умовах й обставинах.

Запорукою цієї нашої певности й віри є розміри тієї творчої сили і енергії, які виявив наш народ на протязі своєї минулої історії, які так яскраво позначились в подіях років 1917—18. Нація, що вимагала таку кольосальну енергію, житєздатність й творчість, не може не знайти своїх певних шляхів, не може не дойти до своєї мети. Вона мусить знайти свої шляхи і знайде їх; вона повинна дійти до остаточної перемоги і ту перемогу буде мати.

Н. М.

Погляд в минуле.

(1922 рік у всесвітній політиці)

Минулий рік не був зворотним каменем від одної до другої історичної епохи. Це був рік сірий, пересічний, перехідний. Нішо в нім основно не завалилося і нішо трівко не збудувалося. Але зате видимі і невидимі сили, котрі тепер клекотять у підземеллях Европи дуже основно підмулили її підвалини. Чи були вже і видні знаки на стінах?

Від 1914 року почалася нова епоха в Европі і ще сьогодні їй далеко до кінця. Був час — і нам могло здаватися, що зворотною точкою є ця чи друга мілітарна побіда одної з воюючих сторін; потім прийшли мири — один за другим аж до версайльського, ба навіть ризького включно. Але хіба може хто сказати, що і ці мири в чім небудь основно вирішили справу Европи?

А тепер в цій нещасній Европі три головні сили та змагання оцих сил і творить суть нашого політичного життя. Перша сила — це комплекс фактів, наслідків і явищ звязаних з перемогою Антанти над Німеччиною. Друга сила — це пересунення безпосередніх визвольних змагань національної ідеї з Центральної до Сх. Европи. Третя сила — це явище большевизму.

Народи-переможці намагаються за всяку ціну використати свою перемогу над ворогом аж до найдальших границь. Народи, придавлені чужим чоботом до землі, намагаються виборoти для себе бодай спроможність людського істнування.

У хронольогічному порядку головні події йшли ось як:

Зачався минулий 1922 рік під знаком німецьких репарацій. Найліпшим доказом первоpядної ваги цеї справи є факт, що під тим самим знаком він і кінчиться. А вся ріжниця в тому, що ще перед роком Німеччина з економічного боку вважалася країною здатною до життя, тоді, як сьогодні банкроцтво Німеччини є безсумнівним фактом. Льондонський репараційний плян, на основі якого Німеччині наказано заплатити астрономічну суму 143 міліярдів нім. марок в золоті відшкодування, плян, обчислений на 50 літ, луснув після кількох місяців. Французький уряд Бріяна зачав під впливом недвозначного становища англійського уряду, начеб то трохи схилятися в уміркований бік. На нарадах в Каннах вдалося Льойдови Джорджеви силою брутальних фактів повільно зростаючої страшної господарської кризи в Англії і в цілій Европі — переконати Бріяна про необхідність бодай прінціпового признання Німеччині мораторії на сплату її боргу. Та за цей свій крок у сторону англійського політичного маґіка, націоналістичний французький бльок відкликав Бріяна з Кан, немов господар крамниці свого хлопця з поза лавки і у Франції прийшов до влади уряд Поанкаре. Він при кермі й до сьогоднішнього дня.

Але очевидно, що зміна людей не означає зовсім зміни обєктивних обставин. І франко-англійське напруження зовсім не зменшилося. Тягнулося воно на протязі мин. року немов горячка: раз піднімаючись то знов падаючи в низ через ряд хронічних союзничих конференцій і конференцій, яким не видко кінця і досі.

Одна тільки здорова, сильна, богата Америка забралася до мирної полагоди своїх життєвих справ — справді „американським“, практичним способом. Прийшовши до переконання, що піддержування з своїм морським суперником Японією гострої боротьби за перемогу над Тихим Океаном і панування над східним азійським берегом, а головно над Китаєм, не є під нинішню пору для Америки доцільним, — правительство през. Гардінґа дало почин до скликання вашинґтонської конференції. На цій конференції вирішили інтересовані сторони дві справи: справу поділу сфери впливів в Китаю і безпосередно з цею справою звязане питання про обмеження воєнних зброєнь, головно морських. Питання про ограничення сухопутних зброєнь, як питання для цих держав другорядне, порушено тільки „прінципово“, залишаючи його вирішення до „кращих часів“. Большевицька Росія даремно добивалася голосу у вирішенню східно-азійських справ. Америка осталася вірною своїй непохитній засаді політичного й економічного бойкоту большевиків. Англія, котру репрезентував у Вашингтоні Бальфур, з радістю вхопилася американської ініціятиви. Франція мусіла спротивитися американському проєктови в обороні своєї мілітарної позиції (на ній опирається ціла її европейська політика) і тим сильно підкопала свої симпатії в американського народу. Наслідків вашинґтонської поразки Франція не в силі відробити і досі, хоча ще недавно їздив туди направляти її сам Клемансо.

Від цеї пори Америка поставила себе у роль богатого добродія, який зі своєї далекої льожі спокійно приглядається здалека европейському danse macabre. Ніякі облесні залицяння Европи до американської калитки не принесли успіху її ініціяторам. Америка заєдно дає ради: — прийти до розуму, обмежити божевільні зброєння, божевільні непродуктивні видатки, зачати щадити і працювати, а до того — не рахувати на американську поміч.

Знаючи, що свого політичного курсу Америка не змінить, Льойд Джордж дав почин до скликання великої европейської конференції в Генуї, якої ціллю, по думці англійського премієра, мала бути основна санація сумних відносин цілої Европи.

А надумав він це після того, як полагодив історичний англійсько-ірляндський спір, чим надзвичайно скріпив свою позицію у партійної коаліції Англії, та до вінка справді важких політичних успіхів свого життя, доцав хто зна, чи не один з найкращих листків.

Драматичний хід ґенуенських нарад, повний театральних ефектів і несподіваних епізодів (домагання совітів кредиту 20 міліярдів золотом!), ще певно в тямці усіх. А так само мізерний вислід довгеньких нарад, себто угода про т. зв. неаґресію, з якої зараз же після Гену-

так жорстоко насміявся розвиток подій на Близькому Сході.

Кажучи про ґенуенську конференцію не можна проминути мовчанкою, що м. и. справами порушено на ній і східно-галицьку справу, без справедливого вирішення котрої немає й не буде трівкого мира на Сході Европи.

Осібно слід згадати про большевицько-німецький договір в Рапалльо, який викликав в Генуї в першій хвилині стільки шуму. Тепер вже ясно, що і большевики і Німці цим договором хотіли перш усього добитися своїх політичних успіхів, а економічна прикраса у трактаті була зроблена тільки про людське око. Одначе нема сумніву, що всім інтересованим сторонам, в першу же чергу: Польщі і Франції, зробилось дуже неприємно на сам один спогад можливости російсько-німецького союзу.

Від літа минулого року події в Европі проходять виразно серед обставин повної безрадности з боку її головних керманичів, як опанувати зі щораз більшою силою зростаючий політичний і економичний хаос на нашім континенті.

Найяркійшим доказом на цей хаос служать події на Близькому Сході, про який була вище згадка.

Хоробрий турецький народ розбив окови, які йому наклали горді побідники. З постанов севрського договору не лишилось і сліду. Ось тепер тихо і без гомону ховають його самі бувші автори в Льозанні, на останній конференції минулого року.

Очевидними признаками небувалого хаосу, який вкрив нещасну Европу густою мрякою, є події, що немов лискавиці раз у-раз прорізують згущену атмосферу. Тут державний переворот в Греції, там новий переворот під знаменем фашизму в Італії, тут убийство польського през. Нарутовича, там знов ряд політичних атентатів в Німеччині. Кожен з тих фактів з окрема має свої своєрідні причини і суто національні прикмети, але нічого казати, що всі вони разом взяті є одночасно зовнішною признакою повної загально европейської недуги.

Господарське життя Европи рухається немов гори з піску на пустині під подувом вітру. Країни зі здоровою валютою не продукують і не продають тому, що їх валюти ніхто не в силі докупитися. А знов країни зі знищеною валютою — купувалиб, але за те їх безвартніх паперів ніхто не хоче брати. Безробіття царить в такій багатій країні як Англія (2 міліони безробітних), але також в нужденній Австрії. Чехія банкротує під тягарем своєї здорової валюти. Німеччина поволи але певно котиться до австрійсько-польсько-большевицького рівня. Франція, як відомо, йде на економічне та вслід за тим і політичне знищення Німеччини. Збирається винимати з майбутнього німецького трупа здорові куски у формі анексії лівого берегу Рену та области Рур. Парляментарні вибори в Англії показують, що англійський народ вірний своїм старим партійно-політичним традиціям, найрадше хотів би назад повернути до давнього інзулярного splendid isolation

На мент розвалу Зах. Европи зі спокійним розмислом ждуть одні тільки большевики.

Остаточна доля большевизму вирішиться не в Росії а в Европі. Коли Европа схамениться в послідній хвилині і розвяже свої національні справи в імя справедливости, несфальшованого національно-етнічного прінціпу і культурно-економічного suumcuique — то слідком прийде й ліквідація большевизму. Показує на це виразно рішучий антибольшевицький ба й до певної міри антисоціялістичний зворот в настроях европейського робітни-

тва. Доказами на це такі знаменні факти як: обєднання напів большевицької до недавна соціялістичної партії „независимих“ в Німеччині з партією соціялістів більшости, що стояла від початку революції на рішучо противобольшевицькому становищі. Далі. Факт обєднання т. зв. віденського соц. два і пів інтернаціоналу з рішучо антикомуністичним т. зв. 2-им соц. інтернаціоналом. Повна нулліфікапія соц. впливів у Франції. Легкість побіди фашизму в Італії. Моральний розклад в нутрі самого комінтерну і т. д. Та це проблєми, які щойно назрівають і які в минулому році тільки наклювалися.

Спіраючись на віру у здорові сили европейської культури треба сказати, що в них біля деструктивних елементів одночасно також працюють і елементи творчі. Це є ті, по словам Чемберлєна, анонімні сили, котрі ділають поки що під поверхнею життя та про які може вчасно ще говорити, а краще підождати, поки вони добудуться на гору й у свойому розвиткови принесуть Европі величезні зміни, — зміну передусім і нашій великій Українській Нації, для котрої, важливійшим від минулого, буде 1923 рік.

Д-р П. Л.

І це теж поставив у повній наготі 1922 рік перед польським народом: вислід виборів і події в Варшаві, звязані з участю „національних меншостей“ у владі ad oculos виказали, що на бездоріжя штовхнув Польщу сліпий націоналістичний інстинкт у 1918—19 рр.

Оце скінчився 1922 рік, поставивши грізні перспективи і перед зовнішним і перед внутрішним розвоєм польської держави.

Ці перспективи напевно не покращають і в 1923 році. Але вороття не має: в 1918 році пущено камінь по збочу вниз і котиться він далі...

Польща в 1922 році.

В 1922 р. минуло чотири роки від часу відродження Річипосполитої Польської. Характерною рисою цих останніх чотирьох літ історії Польщі були її безупинні змагання здобути як найвигіднійше положення в міжнародніх відносинах і знайти такий напрям її внутрішно-державної політики, який найкраще відповідав би польським здобуткам на зовні.

Ґеоґрафічне положення Польщі, загроженої з заходу Німеччиною, а зі сходу Росією, ще в 1918 р. поклало перед відродженою польскою державою альтернативу: або увійти в тісний і цілком щирий союз із силами, які в тому часі старалися повалити давну Росію, щоб на випадок їхньої перемоги раз на завше забезпечити східні кордони Річипосполитої та уможливити їй спрямування всеї її енергії в будуччині всеціло проти західного противника: Німеччини,— або не віріючи у вартість отих протиросійських сил і в можливість повного розгрому Росії, повести політику вільної руки та серед загальної завірюхи старатися власними силами закріпити таке положення Річипосполитої, яке-б виключало всяку небезпеку для її істнування в майбутньому.

Польща вибрала це друге, повівши війну на всіх фронтах і проти всіх сусідів із метою захоплення як найбільше просторів. Була оця війна не так висловом холодної й далекосяглої політичної думки проводу відродженої держави—бо виразної думки про історичну ролю, яку Польща повинна сповнити, цей провід взагалі не мав — як радше очайдушним відрухом сліпого національного інстинкту мас, поколіннями виховуваних тільки спогадами про могутність історичної Польщі, відрухом мас, яких взагалі ніхто не опановував.

В силу щасливих обставин заборчий відрух польських мас скрізь приніс перемогу польської зброї та ні для кого несподіване поширення кордонів відродженої Польщі. Чи територіяльні оті здобутки справді закріплять положення Польщі в майбутньому, чи навпаки ослаблять його, про це ніхто не думав: у 1918 р. Польща заграла va-banque на невідомий банк—і невідомий цей банк виграла.

З усіх польських воєн 1918—19 р. найважнійшою для будуччини Польщі без сумніву була війна проти України. Цією війною удалося їй розторощити тогочасні українські визвольні змагання проти Росії: здобуття Львова Польщею подарувало єдиній, неделімій Росії Київ і з кінцем 1919 р. Польща станула око в око проти Росії, яку мимо і проти своєї волі тільки-що спасла.

Тут на хвилю озвався сумнів серед польської суспільности, чи правильно воно було дати волю інстинктови і за ціну відродження Росії купити польський Львів. Сумнів був непопулярний, непопулярним був похід на Київ у 1920 році. Так, чи сяк — а сумнів зявився все-одно запізно і швидко розвіявся.

Правда — цим разом щастя, яке принесло Польщі відродження державности, не покидало її і за- міст розгрому дало їй риський мир, наче би то реванж з боку Росії за дарунок Київа.

Ось зовнішне положення Польщі в 1922. р.: велика польська держава поміж Німеччиною й Росією, держава національно мішана і нескосолідована, держава, якій частини непольських народів,

У повній грозі поставив 1922 рік перед такою Польщею договір у Рапалльо. Можливість війни проти Росії й Німеччини в будуччині, війни, в якій Польща не може мати і не має ніяких надій на успіх.

Слабкість положення Польщі досконало бачуть її сусіди, то-ж не входять у ніякий тісний союз із нею ані балтійські держави, ані Чехословаччина, бо такий союз міг би принести їм повну катастрофу на випадок німецько-російсько-польського конфлікту. Польська зброя, яка здобула широкі непольські землі, не закріпила й не забезпечила її положення. Побідна Польща не викликала враження ніщо тривкого, вона й не утревалила відносин на Сході Европи.

Тому польська закордонна політика так лихорадочно тримається союза з Францією. Могутність Франції стала conditio sine qua non істнування Польщі. Центр тяжести самостійности польської держави лежить не в ній самій, а в чужій хоч союзній державі. Є це той „Fluch der bösen Tat“, який бередбачували українські війська, розгромлювані Галлєром під Львовом, а який почала бачити польська суспільність щойно в 1922 р.:

Польщі, стисненої поміж Німеччиною й Росією.

А внутрішнє життя? Ось від чотирьох літ іде дика борня внутрі польської суспільности за владу, борня, яка з кінцем 1922 р. осягнула в убивстві Нарутовіча свій найвищий пункт. Є це борня поміж двома політичними поглядами, з яких ніодин не є правильний. Один з тих поглядів — ендецький — бажає принести Польщі могутність при помочі тісної централізації держави й винародовлення — risum teneatis — 30 прц. населення. Другий — погляд лівиці — офірує Польщі могучість, осягнену деякою децентралізацією і деяким задоволенням національних стремлінь отих-же самих 30 процент не-Поляків, які не хочуть Польщі. І один і другий погляд неправильний: в сучасному міжнародньому положенню Польща взагалі не може стати могутною державою. Неправильні вони ще тим, що не рахуються з фактом таких сильних національно-державних стремлінь „національних меншостей“ Річипосполитої, що й мови немає.

На свята.

(З моїх споминів з молодих літ.)

Вчора мав приїхати Кирило. Нині святий вечір, полудне, а його ще нема.

Мабуть тому не прислали коней по мене, бо цілий день лив дощ і мерзло; дорога робилася, мов на скляну гору в казці.

А нині сніг паде і кладеться на землю, мов на постелю перина.

Гарно робити перший слід, — такий глибокий, аж синій, пухкий, гарно потапати в снігах, мов у морі і кругом не бачити нічого, крім своїх власних думок. Аж нараз засяє червоне світло з вікон і мов остров серед білого моря, явиться перед тобою стара, батьківська хата.

Ох, як гарно!

„Чекайте, паничу не спішіться! Тут для вас шубу прислали і бараницю і „барлачі“. Я вас маю добре обтулити, щоби не змерзли. Поїдемо через став — і гроші на рогачку Кирило сховає собі на тютюн. Лід на ставі такий, що хоч гармати коти. Тільки не кричіть, як буде стріляти, — то він так моцується з морозом“.

Вбрав мене Кирило, обтулив бараницями, сиджу, мов кукла на скрині. Ні носа, ні ух мені не видно, тільки проріз на очі лишився, тай його засипує сніг. Ох який же він паде, — густий, густий, лаптястий!

Скочив Кирило на козли, взяв віжки в руки, мляснув язиком і коні помчали як вітер. Залубні в затоки йдуть, бо їдемо з великої гори, з Олімпу.

Минаємо „фару“, лишаємо праворуч ратуш із ґімназією, ще один горбок, а там став, великий як море.

„Шу-шу-шу! Дзень-дзелень! Гей, борзі, гей!“

Не счулися, коли на самій середині опинилися.

Тут вітер геть здмухав сніг і сани сунуться по чистому леду, як по склі. Кругом нас дійсно стріляє, як з гармат, аж страшно. Мабуть їдемо перші, бо й сліду жадного не видно. Та що там страх! Щоб лиш до дому скорше! Ще кілька тепличин, ще треба вважно виминути ріку, що гадюкою вється через став і не замерзає так скоро, а там і оболоні, а за оболонями наше село; між двома спорими горбами, мов за пазухою у Бога.

Старе село, стара хата, старі колядки, старі, гарні звичаї; лиш люде молоді, тою молодістю, що носиш її у собі.

Минули ми щасливо став і вїхали на оболоні. Літом ходиш по них, як по власному городі; знаєш кождий корч верболозу, кожну вільху, кожну лисячу нору, а тепер не бачиш нічого і дивуєшся, як цей Кирило не заїде Бог вість куди. Мабуть коні на волю пустив, а вони до теплої стайні спішаться.

„Тримайтеся, паничу, добре, бо переїзджаємо рови, щоб ви не впали з саней!“

„Добра, добре, Кирило, їдьте!“

Коні скочили в гору, мов кіт на піч, спинилися хвилину, а тоді стрибнули в діл, аж закурилося за нами. Не бачу ні Кирила, ні коней, нічого, тільки куряву білу.

Перший рів минули ми щасливо, другий теж, а на третьому, щось кинуло мною і я полетів назадгусь, ніби сніп у стодолі. Лежу, як у сповитку дитина і чую, як десь далеко, чимраз дальше і дальше дзеленькають дзвінки.

Ага! Це я вилетів з саней, а Кирило дальше поїхав.

Приїде з нічим.

В дома, як почують дзвінки, вибіжать на ґанок. Василь, пастух з ліхтаркою на ворота вийде, відчинить, вїдуть сани, а на них і місце застило, де я сидів.

Щож мені тепер робити? Ніяк не викараскаюся з шуби, з бараниць, з „берлачів“, з шаля, котрим обкрутив мене Кирило на перехст, ще й на плечах гордійський вузол застягнув.

А хоч і викараскаюся, так щож? Не піду до села, бо дороги не бачу, бо підімною і надімною, кругом тільки сніг.

І як тут іти, коли вовки ходять? Заки вони крізь тії бараниці та крізь берлачі доберуться до мене, то може вернеться Кирило. Краще дух запру я в собі й лежатиму спокійно, зданий на ласку і неласку судьби.

І — Кирило вернув. Завернув зперед самих воріт.

Хотів пригадати мені, що їдемо попід навислу верху, щоби схилитися і що лиш тоді побачив, що — „привіз вам паноньку, ого!“

Завернув коні і як буря погнав за мною.

Знайшов, підняв, як дитину (мені було літ яких 12), посадив на сани, обтулив, як перше і щасливо привіз до дому.

А в дома трівога. Вчули дзвінки, почули як порскали коні, вибігли і нікого нема. Навіть сліду не видно, бо сніг як з решета сипле.

„Паничу! А не кажіть нікому, що я вас згубив!“

„Не скажу нікому, Кирило!“

І не сказав, хоч стара бабуся вже й цілу казку про несамовиті коні придумала і щось погане ворожила.

По що казати, коли я вже дома? Приїхали, знесли мене з саней, розмотали із повитків. і відчинилися двері в хату,

Ох, якимже теплом повіяло звідтіль!

* * *

З тої пори минає сорок літ. І знов наближається Різдво. Знаю, що Кирило не приїде по мене.

Певно, що не приїде;

А всеж таки мені здається, що він приїхав, посадив мене в залубні і везе через великий, дуже великий став. Тільки той бережанський став та перемінився у берлінське Ванзе...

І переїхали ми перший рів, і другий, а на третьому, якась погана сила жбурнула мною у сніг і лежу я тепер, мов немічна дитина і ніяк не дістануся до дому.

А там — Святий Вечір!

Богдан Лепкий.

БОГДАН ЛЕПКИЙ.

У ВАНЗЕ.

Недалеко від моєї
Хати озеро в долині.
Йдуть до нього дві алеї, —
Каравани на пустині

Озеро сумне зимою;
Ні то лід, ні плещуть хвилі.
Похилились над водою
Верболози довгогилі.

В верболозах птах кигиче,
Що відбивсь від свого стада:
Жалісно когось він кличе, —
Не відгукуєсь громада..

——

Стрункі перед вікнами туї
За ними пні білих беріз
Із туями вітер жартує,
Берези сміються до сліз

Берези тутешні; байдуже
їм вітер, мороз і сніги,
А туям так чужо тут дуже,
Лиш скука і жаль навкруги.

——

Стрункі перед вікнами туї,
За ними пні білих беріз...
Ще тільки зайчика бракує
І кілька диких кіз

В печі дрова горять. На стінах
Портрети старосвітських дам.
Дівчина; — лицар на колінах,
В куті моє бюрко... я сам

——

У неї усміх був чудовий.
(Його не побачу ніколи).
Примкнені очі, піднесені брови,
Уста розхиляються поволи.

Чекаєш. Ось ось залунає
По хаті сріблистий дзвінок.
На устах невідоме блукає
Усміх недомовлений замовк

——

Так погано було на душі
(Пригадались гріхи непростимі!)
Як я рад, що сніг білий упав,
Тепер йду, як по білім килимі.

Ні болота ніде, ані груд,
Всюди ясно і чисто і рівно..
Як в дорозі не вчіпиться блуд
То зайду аж до тебе, царівно!

* *
*

У бою кріпко стій!
В побіду твердо вір!
Іди на перебій,
Як бистра струя з гір!

Нічого не жахайсь,
(Що гірше від кайдан?)
Судьбі не піддавайсь
Ти над судьбою пан!

Судьба — залізо, ти —
І молот і коваль.
В залізо бий, гати,
Щоби зробилась сталь...

Лиш серце най буде,
Яким було колись
Як буря прогуде,
Щоб цвіти розцвілись!

Париська конференція

Конференція зірвана.

З Парижа доносять, що париська конференція закінчилася повною невдачею. Делеґати поодиноких держав виїзджають із Парижа.

Голоси преси.

Інформації преси про париську конференцію є поки що суперечні: „Matin" пише, що конференція буде напевно зірвана, та деякі инші ґазети впевняють, що непорозуміння усунені і що наради будуть продовжуватися. Особливо Англія і Італія намагаються вирішити всі справи компромісово.

Коли Німеччина відкине французські пляни.

Як доносить англійська преса, Німеччина напевно відкине французські пляни в справі відшкодувань. Франція вишле свій ультімат найдальше до 15. січня, після чого французьна армія має окупувати 2|3 басейну Рур, засеквеструвати німецькі державні ліси і наложити податки на німецьких промисловців. Для окупації буде ужито 3 дивізії війська.

Спад німецької валюти.

„Temps" пише, що в звязку з некорисними вістками з Парижа, на всіх біржах занотовано наглий спад німецької валюти

При зміні адреси просимо не забувати подати і попередню свою адресу.

З польських справ

Астрономічні цифри буджетового дефіциту.

Під таким наголовком доносить „Слово польске": В соймових кругах говорять, що буджетовий прелімінар, вироблений димісіонованим міністром скарбу Ястшембским на перший квартал 1923 р. передбачує видатків на суму ок. 600 міліярдів, а доходів лише на половину цієї суми. Передбачувати ото-ж треба, що довг держави в Польській Крайовій Касі Пожичковій, який тепер виносить поверх 600 міліярдів за один тільки перший квартал ц. р. виросте на 900 міліярдів. А що видатки обчислено по цінам з грудня 1922, сподіватися треба ще більшого дефіциту. Слід пригадати, що приймаючи теку міністра скарбу Ястшембскі застав 200 міліярдів довгу держави. Сойм уповажнив його збільшити цей довг до 370 міліярдів. Значить Ястшембскі задовжив державу за кілька місяців свого урядування майже на стільки, скільки задовжили її всі попередні міністри скарбу. Не диво, що подався тепер до димісії!

Конференція в Закопанім.

„Хвиля" доносить: Здається, що предметом розмов між премієром Сікорским, марш. Ратаєм, послом Вітосом, Тугутом і Космовською в Закопанім були дві справи: створення бльоку людових партій (Пяста і Визволення) та підтримання кабінету Сікорского ще на кілька місяців. Одначе склад кабінету змінився би. Не тільки міністр скарбу й закордонних справ, але й торговлі й промислу та публичних робіт уступилиб. Як кандидатів на теку скарбу вичисляють м. ин. Міхальского, Вл. Ґрабского і Коритовского. Цього останнього вважають за спеціяліста у видушуванню подактів.

Рівночасно розійшлися чутки у Варшаві, що до Закопаного прибув теж заступник голови Звйонзку Людово-Народового Маріян Сейда.

В звязку з тим „Дзєннік Людови" подає відомість із Варшави, що справжньою ціллю зізду в Закопанім є створення соймової більшости, зложеної з „Хієни", Пяста й Визволення. Розмови про це ніби то ведуться за ініціятивою премієра Сікорского. Людовці прихильні для союза з „Хієною" буцім-то вже злагіднили радикальну опозицію у власнім клюбі (м. ин. посла Добского). Бльок людовців обох напрямків (Пяста й Визволення), який на спілку з правицею мав би створити уряд, ніби-то рахується з такою евентуальністю, що його покине невелика група непримиримих ворогів „Хієни", зложена з деяких дотеперішних членів Пяста, як Визволення, яка одначе буде за слаба, щоб перешкодити компромісови бльоку з правицею

Можливости розвязки теперішного парляментарного положення

„Курер Львовскі" ось як оцінює теперішне політичне положення в Польщі: Смерть Нарутовіча морально розторощила „Хієну" на провінції. Тому хоч кабінет ґен. Сікорского весь сойм уважає за провізоричний, нема можливости створити новий, опертий на парляментарній більшости. Найпростійший вихід із положення знаходить „Хієна" стараючись погрозами, то знову ласками прихилити людовців на свій бік. Але створення парляментарного уряду, опертого на „Хієні" й людовцях є сьогодні неможливе, бо проти такої комбінації як найрішучійше настроєні селянські маси, а провідники людовців чейже не є самогубцями, щоб на союз із правицею піти всупереч таким виразним настроям мас. З огляду на це принаймні поки-що переговори між правицею й людовцями не можуть завершитися ніяким успіхом. Кабінет ґен. Сікорского в такій ситуації мусить проістнувати ще з два місяці, очевидно в дещо зміненому складі. Єдиним виходом з положення булиб сьогодні нові вибори, які змінилиб теперішний склад сойму. В цьому складі ендеція є настільки сильна, що може спаралїжувати всяку працю уряду, але настільки слаба, що не може взяти владу в свої руки. А союз з нею є — бодай сьогодні — для кождої демократичної партії занадто важкий. Тому теперішній сойм слід уважати за мертвонароджений, оскільки в самім бльоку „Хієни", в якім є поважні непорозуміння, не прийде до розламу, бо тоді отворилися би цілком нові можливости парляментарних союзів.

Льозанська конференція.

Турки вагаються.

Турецька делеґація в Льозанні займає невиразне становище супроти плянів Союзних держав вичікуючи близших інструкцій Анґорського уряду До Анґори виїхав Гассан бей, після повороту якого турецька делеґація скаже своє останнє слово.

Справи меншостей.

Справи національних меншостей Туреччини не сходять з порядку дневного льозанських нарад. Проєктуєтьcя ухвала про звільнення християн від служби в турецькій армії. Справа Моссулю ще не вирішена.

Домагання турецьких Нар. Зборів.

До льозанської турецької делеґації наспіли з Анґори вказівки, які кажуть, що Нар. Збори домагаються, щоби в Льозанні здобуто можливість повного введення в життя т. зв. народнього пакту. Турецька делеґація констатує одначе, що це рішення Нар. Зборів не є якимсь новим фактом, котрий міг сотворити напруження в справі переговорів.

Справа царгородського патріярхату.

Турецька делеґація домагається на ново усунення грецького патріярхату з Константинополя. Французький делеґат запропонував утворення грецької автокефальної церкви в Туреччині. Згідно з опінією в Льозанні, турецькі християне самі стремлять до автокефалії грецької церкви, тому що константинопільський патріярхат стратив авторітет і стався джерелом політичних інтриг.

РІЖНІ ВІСТИ.

Бельґійський король в Парижі.

Бельґійський король прибув incognito до Парижа, де мав довшу розмову в Міллєраном.

Мадярський буджет.

Прелімінар мадярського буджету на 1923 рік передбачує дефіцит в сумі 6 міліярдів корон. Дефіцит має бути покритий позичкою в емісійному банку.

Положення в Тракії.

Із Софії пишуть, що ситуація в західній Тракії є дуже поважна. Грецькі військові відділи, здеморалізовані і безкарні граблять населення. В околиці Дедеаґачу дійшло до того, що населення ймилося самооборони, утворивши узброєні відділи, які вступили в кріваву боротьбу з військом.

Димісія бельґійського кабінету.

„Petit Parisien" пише, що бельґійський кабінет подасться до димісії. Причиною того є ухвала про заснування флямандського університету в Ґандаві, що викликало в Бельгії невдоволення.

Страйк в Антверпії.

В пристані Антверпії розпочався робітничий страйк. Причиною страйку дорожнеча.

Найблизше засідання Союза Народів.

Секретаріят Союза Народів подає до відома, що найблизше засідання Ради Союза Народів відбудеться в Ґенуї дня 25 січня, а не 8. січня як це мильно було подано.

З комуністичного табору.

Серед соціялістичних кругів викликала велике невдоволення вістка про ухвалу московського конґресу відносно обєднання максималістів з комуністами. Ферраті і Маффі творять в лоні партії максималістів опозицію проти тої ухвали. На чолі опозиції стає Нонні, редактор італійської ґазети „Avanti". Передбачується, що ухвала московського конґресу не дасться зреалізувати.

„Rote Fahne" доносить, що 6. січня в Ессені збереться репрезентація комуністичної партії Франції, Англії, Італії, Бельгії, Голяндії і Німеччини. Предметом нарад буде проєктований протест і намічена боротьба з версайльським договором і з теперішною політикою Франції відносно Німеччини.

Американські представники в репар. комісії.

З Вашінгтону звідомляють: Резолюція, що її вніс у сенаті сенатор Робінсен, дає президентови повновласть іменувати американських представників до репараційної комісії.

Анґлійські делеґати вертають до Льондону.

„Дейли Мейл" звідомляє, що конференція покінчиться сьогодні без осягнення порозуміння і що англійські делеґати ще сьогодня повернуть до Льондону. Там, після їх приїзду, відбудеться засідання кабінетної ради в ціли обговорення витвореного положення

Анґлійська фін. ком. в Вашінґтоні.

„Дейли Мейл" доносить із Вашінгтона, що англійська фінансова комісія з Болдуіном на чолі прибула до Ню-Йорку. Перше засідання цієї комісії спільно з американською комісією відбудеться в понеділок у Вашінгтоні.

Наради союзних делеґатів.

З Льондону доносять: Предсідника союзної делеґації Керзон, Барер і Ґароні відбули конференцію, після якої рішено м. и. скликати в найблизчих днях пленарне засідання третьої комісії для економічних і фінансових справ. Крім цього Керзон з Ісмедом Пашею задумують обговорити справу Мосулю.

МИХАЙЛО РУДНИЦЬКИЙ.

МОРОЗ.

На сніг упав мороз. Завіяло
поля; стежку за стежкою.
Під прозірчастою мережкою
дрімає сад немов пухнате віяло.

Рядами між дітьми вповитими
берізка за берізкою.
Гилля — ялинка над колискою
з осяяними сталяктитами.

Вікно з учора заворожене
змішало сни із казкою...
танцює ще Пєрро із Маскою,
із кровю-лід, з вином-мороженє...

Нема слідів, що до світання ми
блукали нічкою сніжистою...
Невинність скрізь. — Посвистую
розніженим бажаннями.

Колиб зворушення, що прястиме
мережку туг за кралями
могло родитися криштялами,
студеними та прозірчастими!

Останній згук людського гамору
в зітханнях серця десь вишукую...
Колиб життя було сполукою
як сніг цей: з цукру, пуху й мрамору!

Присилайте датки на політичних вязнів до Тов. „Краєвий Союз Кредитовий", або до Тов. „Дністер" з допиською: на вязнів! — У Львові є ще кількасот арештованих Українців! — В першу чергу найблища рідня і села повинні прийти з помочею!

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

З дороги життя.

Дністровий крокодиль.

Деинде падали безнастанні дощі, тимчасом на полудневім Поділлю над Дністром була така жара і посуха, що, хто жив, той купався — крім селян і селянок, котрі купіль уважають за діточу забаву... Також ціле містечко Н., себто переважно Жиди, з рана до ночі сиділо у воді. А що сей жвавий нарід любить нераз і без розумної причини дуже кричати, то й на Дністрі було вереску без міри, — найстарші Дністрові суми, що важили по сорок кільоґрамів, не пригадували собі такого крику і колоту і втікали на тихі води. Розбуялися Жидки. Раз навіть дійшло до того, що збиточний Ґершко Кац підплив сподом води до жіночого товариства і щипнув Сальцю Розенцвайґ в якесь там місце, — вона скрикнула несамовито, думала, що то сум, тимчасом Гершко виринув з води і — настала невидана та нечувана радість у народі ізраїльськім. Але, що правда, жінки тоді трохи не втопили Гершка, — він ледве втік. Також хрещені люде тішилися, що мали благодатну ріку під містом у таку жару, що вялила кождого, як листок.

Та от настав день, що приніс конець сій загальній радости. Не злива і не холод спинили людей купатися, тілько пресвітлий маґістрат містечка. Звідси вийшов одного дня міський поліцай із бубном, затарабанив на ринку і, коли побачив, що довкола нього вже збіглася велика громада, промовив дуже поважно:

— Подається всім до відомости, щоби кождий знав, щоби потім не казав, що не чув і не знав, що в Дністрі появився страшний смок або коркодиль, котрий вчера вхопив хлопця за ногу, відкусив йому — і він утопився на смерть, без ратунку. То тепер пан бурмістр наказав, щоби ніхто не купався, бо маґістрат не може пильнувати всіх, щоби їх коркодиль не зїв.

Промова поліцая зробила страшне враження. Жиди відразу сказали собі, що волять шкваритися на сонці, як гуска на жарі, ніж іти у Дністер. З християн дехто счудувався і не повірив. Беззубий органіст Байдасінський так і сказав поліцаєви: — Та що пан глупства плеще! Крокодиль у Дністрі? Крокодилі є в Італії, Гішпанії, але не в Польщі.

Поліцай почувся ображеним у своїх патріотичних почуваннях і відповів сердито: — В Польщі нема коркодилів?! В Польщі все є! Дивіться, який патріот! Як не віриte мені, то ідіть, спитайтеся пана бурмістра!

— Дурний ти разом зі своїм бурмістром! — відповів органіст зневажливо і, щоб не вдатися з дурнем у розмову, поважно відійшов собі.

Поліцай пішов дальше тарабанити і подавати нечувану вістку. За годину ціле містечко вздовж і впоперек знало про страшного змія, смока або крокодиля — і на Дністрі стало пусто-пустісінько, хоч сонце жарило ще гірше, як вчора.

Але тогож дня цікаві хлопці забажали побачити крокодиля, пішли над ріку, дивилися довго на воду і — не побачили нічого. Тільки по годині щось велике кинулося з того боку ріки, аж вода підскочила і филі розкотилися навкруги. Таке буває на Дністрі нераз, однак сим разом се здалося хлопцям страшнійше. І вони понесли у містечко вістку, що щось таки є. Потім пішла поголоска, що щось довге і чорне плило Дністром. І се не було щось незвичайне; у війну плили Дністром нераз убиті вояки, коні, мости, вози, скрині, ковбки дерева і инше. І в спокійний час, найбільше по зливах, багато дечого пливе Дністром, що само впаде у воду, або що люде туди кинуть. Однак тепер кождий думав про крокодиля в Дністрі і здогадувався все чогось найгіршого. В містечку настала непевність.

Найбільше непевним почував себе бурмістр Пацєржинський. Від часу, як казав поліцаєви тарабанити, він думав над тим, чи добре зробив чи зле. І як у цілій своїй публичній діяльности він завсіди шукав поратунку й охорони передовсім в поліції, так і тепер вибрався він туди за порадою. По своїй вдачі трус, він з ніким не ставав сам до боротьби, тілько все підставляв когось за себе, а сам ховався. Тут же діло було не з чоловіком, тілько зі смоком чи крокодилем, — до боротьби з такою потворою він таки зовсім не був здатним.

По дорозі стрітив його учитель природи з ґімназії.

— Пане бурмістр, що то є з тим крокодилем? сеж не подібне до правди.

— Я не знаю, чи то крокодиль, чи що инше. Вісти маю такі: передвчора втопився парубок; свідки казали, що щось потягло його несподівано за ногу і він щез без сліду у воді, тілько кров сплила потім на верх. А вчора під вечір при гатях, що осталися з реґуляції Дністра, вхопило щось хлопця у воді за ногу, покусало і поранило, — свідки бачили рани і кров. Хлопця ледве відратували. Крім того селяне, навіть з дальших сторін, говорили на торзі, що якийсь змій є цілком певно в Дністрі і кидається на худобу при поєнню. На основі сих чуток я порадив людям не купатися і гадаю, що добре зробив. Може то рекін, людоїд?

— Алеж се не може бути! — впевняв учитель. — В наші сторони залітають деякі птахи з півночі і з полудня, підпливають водою деякі риби з моря, але рекінів тут ніхто не бачив. Їх нема і в Чорнім морі.

— То може се крокодиль? — допитувався бурмістр. — Я пригадую собі з молодих літ, що в Кракові з менажерії утік крокодиль до Висли і жив цілий тиждень у воді, поки його вбили коло села Могили.

— Се могло би бути й тепер, — відповів учитель — але деж тепер по війні їздять менажерії?! Се мені зовсім неясне; я мушу розвідати, що є на річи.

По сій розмові пан бурмістр ішов до поліції з більшими ще сумнівами, ніж мав доси, але він сподівався дістати там певну відповідь і певну пораду, а не учені здогади. В поліції не було комісара Корнєвіча, лише був його заступник Пірожек. Сей Пірожек відразу заявив бурмістрови, що не має найменшої охоти воювати зі смоками і крокодилями; він має замало людей, щоби слідити на кождім кроці еміґрантів з Росії і підозрілих місцевих Українців, а не то щоби полювяти ще й на крокодилів. От ходять вояки з цлового батальону понад Дністер, то нехай вони уважають. Врешті можна і з військом порозумітися, коли буде потрібно.

Хоч і не хотів Пірожек помогти своїми людьми, а все таки дав добру раду. Справді, вояки з цлового батальону можуть се зробити найлекше. Адже ходять і так за бездурно понад воду в день і в ночи і тілько десь колись застрілять або покалічать якогось пачкаря. Пан бурмістр пішов шукати коменданта цлового батальону. Найшов його у шиночку, як пив горівочку з товариством.

Ще Пацєржинський не відізвався, як комендант привитав його словами: — Го, го! пан бурмістр! Чесць! Певно в справі крокодиля? Я вже сам зарядив все, що треба. Може напєтеся з нами горівочки? Як сполюю того смока чи крокодиля, зробимо баль!

Пан бурмістр присівся до товариства, випив горівки — і почалася довга розмова про Дністрового крокодиля. Пацєржинський зовсім утихомирився, бо довідався, що на потвору були приготовлені не лише карабіни, але й ручні ґранати.

Однак потвора цілий день не показувалася. Цікаві люде вистоювали годинами на березі Дністра на жарі і, не побачивши нічого, рішили, що се придумано такий спосіб на пачкарів, щоб їх налякати. Тільки на другий день зрана, мов блискавиця, пролетіла містечком вістка, що змій чи крокодиль таки показався коло розваленого залізничного моста. Сперся за клітку, що впала з розбитого моста у воду, і там щось нишпорить.

Коли про се довідався бурмістр, бігцем побіг над Дністер. Застав тут уже громаду людей, у ній і органіста. Всі дивилися на воду, котра в ночи трохи прибула. Там коло клітки моста щось таке, як великий подовгастий, чорний бальон, на половину у воді, рушалося і вилискувалося до сонця. Голови і ніг не було видко, лише якийсь толуб, але сей толуб рушався і здавалося, що потвора чогось шукає на дні ріки. Се було таке дивне, що навіть органіст не відзивався, тілько дивився мовчки, отворивши широко свій беззубий рот.

Надійшов комендант цлового батальону, зібрав біля себе чотирох вояків — і всі пять вистрілили разом у потвору. У воді забулькотіло і цілком виразно засичало. Бурмістр відскочив далеко поза громаду, — що се могло так сичати? От і досі виходять ще бульки з води і чути сик.

Комендант став нетерпеливий і приказав: — Ржепа! Піди но ти з ґранатом на міст, вимір добре і пальни його з верха! Тут кріси не поможуть.

Громада почала утікати з берега, бурмістр станув собі за домом, але всі у відповіднім віддаленню здержалися, бо видовище було занадто цікаве, а комендант запевнив їх, що небезпеки нема. Минуло кілька хвилин — і з високого моста просто на потвору злетіло щось чорне; у воді заклекотіло, бухнуло, розірвало і підкинуло у гору якісь части тіла, котрих серед бризків води не можна було зразу розпізнати — і в той сам час на берег упала якась велика нога.

Кількох відважнійших між ними й органіст, збігли в низ над ріку подивитися на ногу.

— Та сеж кінська нога ще й підкута! — скрикнув органіст.

— А я не казав, що крокодилів у Польщі нема! Гарні смоки з підковами на ногах!

Це сказав органіст просто в очи поліцаєви, котрий також прибіг подивитись на кінську ногу...

Громада невдоволена розійшлася; тепер кождий зрозумів, що це десь утопився кінь або здохлого коня кинули у воду, його здули гази, котрі подірявленими від куль місцями виходили і сичали — і що на цілім ділі не було нічого цікавого. Бурмістр не хотів уже з ніким і говорити про крокодиля...

Цілу пригоду до решти розслідив учитель природи. Справді парубок утопився у небезпечнім вирі Дністра, але його тіло найшли не покалічене. Хлопець же мав поранені ноги, однак не від зубів, лише від колючих дротів з війни, котрі хтось кинув у ріку. Він замотався у сі дроти і трохи не потонув. Все те однак не вияснило ще учителеви чутки про змія і крокодиля. Тільки по двох тижнях, коли він за ділами був у місті Г. і побачив мальований афіш на стіні, зрозумів, звідки чутка взялася. В Бесарабії була зараза на худобу. Польський уряд хотів остерегти своїх селян перед заразою. Якийсь артист змалював страшного змія, такого самого, якого убив. св. Юрій і Кожемяка коло Києва і невідомий герой на Вавелі в Кракові. Цей змій сидів на березі Дністра і страшними очима дивився на стадо худоби, що з того боку ріки пило воду. Виглядав так дико і пажерливо, якби хотів відразу проковтнути ціле стадо. Це артист представив так страшну заразу у подобі змія, а великий напис: Baczność! księgosusz! і дальші поучення вияснили справу до решти.

Одно ще осталося неясне: яким то способом фантазія селян зробила із цеї алегоричної потвори крокодиля в Дністрі, але це вже сюди не належить тай не дасться розслідити навіть при помочи поліції, хоч вона має також дуже буйну фантазію.

Осип Маковей.

ТЕЛЄҐРАМИ.

Німецьке правительство супроти зірвання конференції.

Берлін (ПАТ.) „Берл. Тґт." звідомляє, що німецьке правительство правдоподібно сьогодні перед пол. займе становище супроти зірвання париської конференції. Кілька часописів звідомляє, що нема заміру вчаснійше скликати німецького сойму. З початком слідуючого тижня збереться комісія загр. справ. З цього, як доносить „Фос. Цтґ." скористає канцлєр, щоби зложити свою заяву.

Америка радить в справах Европи.

Париж (ПАТ.) По донесенням із Вашінґтона през. Гардінґ і амб. Ґерейил мав вчера нараду в Білому Домі, на котрій порушено справи, які є в звязи з положенням в Европі, а головно репараційне питання. Коли вечером наспіла вістка про зірвання париської конференції, Гардінґ знову запросив Гервея і держ. секретаря Гюза на нараду, щоби порозумітися щодо евент. інтервенції Зєд. Держав у справах Европи.

Замах на мін. Рашіна.

Прага. (ПАТ.) Після атентату на мін. Рашіна, виконавець замаху старався втечи і поспішив до дому, в котрім мешкав міністер, щоби вийти другими дверми. Та що другого виходу не було, виконавець вибіг на вулицю, де прохожі і поліцаї схопили його в недалекій каварні.

Відень. (ПАТ.) „Кор. Герцоґ“ з Праги: Виконавець атентату на мін. Рашіна дав себе спокійно відпровадити на поліцію. Спочатку не хотів зізнавати, але пізніще признався, що ділав із мести, бо вважав Рашіна відповідальним за втрату всего свого майна, яке втратив на біржі.

Прага. (ПАТ.) ЧПБ. Мін. Рашіна, на котрого виконано замах, піддано операції. Тепер відбуваєть-ся лікарська нарада. Думають, що коли Рашіна вдасться вдержати при життю, то він буде спаралізований.

Відень. (ПАТ.) „Н. фр. Пр.“ з Праги: Проф. Петривальський, котрий перевів операцію, заявив, що рани дуже поважні. Крім цього мін. Рашін потерпів нервовим потрясенням.

Відень. (ПАТ.) „Кор. Герцоґ“ з Праги: О год. 12. при операції мін. Рашіна що правда кулі усунуто, одначе послідувало внутрішнє зранення. Рашін лежить у агонії.

Чехія не мобілізує.

Прага. (ПАТ.) Орган. през. мін. „Венков“ заперечує рішучо чутки про частинну мобілізацію в Чехословаччині.

Мусоліні про англійський проєкт.

Відень (ПАТ) „Вр. Абендблят“ доносить із Риму: Підчас вчораш. засідання ради мін. заявив през. Мусоліні, що італійська делеґація в Парижі розглянула англійський проєкт і прийшла до переконання, що він не відповідає італійським інтересам. Колиб цей проєкт прийнято, Італія була би позбавлена вугля, який досі одержувала, та мусіла би купувати його по звичайних світових цінах.

Бредбері не візьме участи в нарадах реп. комісії.

Льондон. (ПАТ.) Райтер. „Дейли Мейл“ звідомляє, що Бредбері повідомив офіціяльно Барту, що не візьме участи в нарадах реп. комісії в справі провини Німеччини відносно достави вугля.

з М. Матвійчуком до Т-ва „Просвіти“ на Бляхарський вул. зустрінувся з послом з Волині М. Луцкевичем. Чи та зустріч, чи може вхід до Т-ва „Просвіти“ дав привід поліціянтові, здається ч. 475 VIII підійти по виході з Т-ва до д-ра М. Ваврисевича і потребувати в нього леґітимації. Потім він підійшов до нього вдруге й повів мимо Бриґідок до поліційного уряду на Казимирівський вул. Там його допитували аж 3 поліційні урядники, розглядали документи, „Холм. Нар. Календар“, питали чого приїхав і и., списали цілий протокол зізнання й врешті випустили з застереженням, щоб в майбутньому завів собі леґітимацію з фотографією. Подається це до відома, щоб кожний громадянин Річипосполитої, приїзжаючи до Львова мав, крім тіла й душі, ще леґітимацію — обовязково з фотографією, яко доказом ідентичности.

— **„ФОРТУНА“** перша українська фабрика цукорків і помадок, перенеслася з Перемишля до Львова та розпочала дальшу продукцію своїх виробів у Львові, при вулиці Павлинів, ч. 16. на Личакові. Хто з нашої української публики лиш один раз спробував незрівнаних в смаку і що найменше о одну четвертину дешевших від звичайно по склепах продаваних цукрових виробів, цей не лише безсумнівно став сталим клієнтом солодощів „Фортуни“, але їх ревним пропагатором. І не диво; управі першої української фабрики цукорків і помадок залежить і залежатиме на цім, щоби українську фірму поставити у перші ряди поважних продуцентів, а до цего можна дійти солідністю товарів і точністю в обслугуванні. Щодо солідности товарів, то управа сповнила свій обовязок вповні, а що до точности в обслугуванні, управа до цеї пори не була в силі, помимо найліпшої волі, задоволити клієнтів, а це ізза дуже тісного поміщення фабрики в Перемишлі, де не було ні магазину, ні канцелярії. Сьогодня по дуже тяжких трудах і при помочі українських патріотів, що зрозуміли малу вартість народа без рідного промислу, удалося фабриці „Фортуна“ винайти вигідне приміщення фабрики у Львові, при вул. Павлинів ч. 16. Ми певні, що фабрика, поборовши всі трудности, виконає і другий обовязок відносно своїх клієнтів, а саме в обслуговуванні, а хай український народ пошанує себе і сповнить національну заповідь „свій до свого“. А ви, діточки, пригадайте родичам, що у фабриці „Фортуна“ є дуже смачні Степани, Тараси, Сяйки, Одарки, Оксани, Марійки, всякі горошки, рокси, ліліпути, дропси, квасничкі і подушочки.

— **Вп. Передплатників в Чехословаччині** просимо отсим складати передплату на наш часопис в Банку Чеських Леґіонів в Празі на конто Видавничої Спілки „Діло“ у Львові, а нас повідомити листівкою. — *Адміністрація.*

— **Поширення жіночої кооперативи „Труд“.** В послідних днях поширив львівський „Труд“ свої робітні сукон і білля, занявши кілька нових світлиць, та приняв нові робочі сили. Повідомляючи про се наше П. Т. Громадянство, просимо звертатися до нас з всякими роботами білля і суконь, як і їх направою й перерібкою, а вони, впевняємо, будуть виконані зі смаком, совісно і не дорого. Поручаємо також наш склеп, що веде гуртом і подрібно кравецькі додатки, нитки до шиття й вишивання, канви, гафти, шифони, дими, всипи, вишивані краватки, сорочки, народні строї і и. Львів, Ринок, ч. 39. вл. дім І. і ІІ. поверх. — Дирекція. XV 4—10

ВП. Передплатників в Чехо-Словаччині присимо отсим складати передплату за наш часопис в Банку Чеських Леґіонів в Празі на конто Видавн. Спілки „Діло“ у Львові, а нас повідомити листівкою. — *Адміністрація.*

Посмертні згадки.

Тов. „Українська Захоронка“ ділиться з українським громадянством сумною вісткою про смерть

Елени Малішевської,

члена виділу „Української Захоронки“ і запрошує усіх членів тов-а до участи в похоронах, які відбудуться в суботу, дня 6. січня 1923 о год. 11 перед полуднем з дому жалоби при вул Глибокій ч. 21. — Виділ. 1453 1—1

Шліть жертви на будову памятника на могилі Леся Мартовича до Пов. Тов-а Кредитового „Віра“ в Раві Руській.

ЖЕРТВИ

Партійний податок.

Партійний податок зложили в польських марках: Стефанія Мартинівна 500, Іван Карваш Рудники 1000, Володимир Ваньчицький 1000, Болехівський 1000, Янківський 1000, Володимир Нарожник Юсиптичі 1000, Е. Котович Гніздичів 1000. 1. Білинський Пчани 1000, Збірка Журавно 1900, о. Володимир Нанассе 1000, Микола Мох Львів 1000, Василь Ратальський Дрогобич 1000, о. Володимир Герасимович Терпилівка 13.000. В Станиславові зложили слідуючі Пані по 1000: Аксентова Ольга, Барановська Стефанія, Березовська Евеліна, Бородайкевич Ірена, Данишева Марія, Дворянинова Марія, Джерджова Марія, Девоссер Теофіля, Добрянська Ольга (Бучач), Яворська Ярослава, Коханівська Мирослава, Кичунева Антоніна, Левицька Надія, Мардировичева Теодозія, Олесницька Олександра, Панчакова Тереса, Радловська Теофіля, Темницька Лукія, Вашкевичева Марія, Пологинюківна Михайлина, Кадайська Емілія, (і 1000 на пресу). 1—1

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

НОВИНКИ.

— З Христовим Різдвом посилаємо всім нашим ВШ. передплатникам, читачам, прихильникам і друзям та всьому Українському Народови найщиріщі бажання „Веселих Свят“. Важко досвідчені недолею восередкуймо всі наші змагання на здійснення нашої спільної великої Національної Ідеї! Віримо твердо, що спільними силами переможемо сучасне лихоліття та в єдности, згоді, співпраці й обопільному довірю дійдемо до своєї оконечної мети.

— **Святочне число.** Вважаємо своїм обовязком просити вибачення у наших ВП. переплатників, що в звязку з паперовою кризою не можемо видати збільшеного, вже приготованого святочного числа. Мусимо перепросити всіх ВП. авторів, які надіслали святочні статті, що їх тепер не поміщуємо. Вони будуть друковані пізніше по черзі статтей. Розчарування, яке ми були примушені обставинами зробити нашим ВП. передплатникам будемо старатися вирівнати при найблизшім на годі.

— **„Український театр під проводом Миколи Орла-Степняка“,** виставивши останніми днями в м. Коломиї, при повнім переповнені громадянством театральної салі і з належним успіхом, пеєи Черкасенка — Казка старого млина, Старицького. — Циганка Аза і Винниченка — Молода Кров — виїздить на три представлення 8., 9., і 10. січня 1923 р. до м. Станиславова, де першою виставою дає Циганку Азу — драму на 5 дій Михайла Старицького.

— **Бездомні посли.** З поміж новоибраних послів до варшавського сойму — 150 опинилося на варшавському бруку, без даху над головою. Державний польський комісаріят робить заходи над поміщенням їх в гостинницях, що супроти їх переповнення йде пиняво.

— **Польська металева монета.** В польській державній фабриці грошей робляться заходи над чеканенням розмінної металевої монети.

— **Ленін знова хорує.** Совітський уряд знову покликав до ліжка недужою Леніна берлінського професора Клемпера. Стан здоровля Леніна, останніми часами, помітно погіршився.

— **Арештують.** Теодор Мусій в Карові тільки що повернув із львівської тюрми, а вже 29. грудня в його домі явилися жандарми. Перевели ревізію, після чого на стації в Угнові арештовано Романа Мусія 17-літного ученика, котрий тільки що вернув з лічниці, де лежав тяжко хворий.

— **Загадочний телефономат.** Під трьома великими знаками запиту поміщує львівська „Газета Шодзенна“ телефономат свого варшавського кореспондента такого змісту: „Пан міністер внутрішних справ ген. Сікорскі пересилає з міністерства ряд актів до поліційних властей у Львові, домагаючися умотивування охоронних заряджень адміністративних властей в Східній Малопольщі, які були спрямовані до унеможливлення вибухання гайдамацького повстання в нашій ділянці.“ Коментарі до цього є на жаль, покищо, неможливі. Почуємо їх в соймі на найблизшому засіданню“.

— **Також польський патріот на службі охоани.** На чолі експозитури польської охрани в Раві Руській стоїть якийсь пан Габінські, який на пропозицію — приняти польське горожанство, мав по донесенням вшехпольської преси відповісти: „Ані мені сниться! Я не Поляк а Варшава дістанеться небаром назад під московську нагайку, а тоді я випливу на верх“. Можна нашим сусідам погратулювати таких „льояльних“ урядників.

— **Ще одна мальверзація.** В кількох експозитурах польського еміґраційного уряду викрито кольосальні крадіжи на шкоду польського скарбу. Покищо арештовано тільки урядника Польковского. В експозитурах стверджено недостачу грошей. замісць цукру стверджено в мішках — пісок і т. д.

— **Ще одна реорганізація львівської поліції.** До Львова приїхав на днях інспектор головної команди польської державної поліції у Варшаві Садовскі, в ціли переведення черговї реорганізації слідчих урядів у Східній Галичині.

— **Набір „добровольців“ в Теребовлі.** Нам пишуть: Бранку переведено в нашім повіті як і в инших повітах, На передодні бранки польська жандармерія зганяла хлопців по селі а рано підводами відвозила до Теребовлі. Навіть дійсно хорих, як приміром Василя Стеця з Ілавча, витягли з ліжка і привезли до комісії. Богато хлопців було пяних але ексцесів протижидівських не було жадних. Зате ідучи до асентерунку і вертаючи як також в самім льокалі асентерунковім співали вони пісні, як „Ми Гайдамаки“, „Ще невмерла Україна“, „Червона калина“ і т. п. Асентерованим видавали посвідки, але не заприсягали.

Бранка була розписана аж до 23. грудня м. р а чомусь скінчилася 21. грудня і тогож дня Жиди рознесли по місті вістку, що „бранка заборонена“.

— **Львівська поліція арештувала редактора з Холмщини.** Д-р Мик. Ваврисевич, автор „Холм. Народ. Календаря“ і газети Холмщини — „Наше Життя“, прибув дня 4. січня в справі Календаря, газети й книгозбірні до Львова. Входячи вдвох

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вкл кн. 40.000.

ОПОВІСТКИ.

Народний театр Тов. „Українська Бесіда“ у Львові, (Шашкевича 5.)

Неділя, 7. січня 1923. год. 3. по пол. „БАБСЬКИЙ БУНТ“ оперета на 3 дії Я. Ярославенка.

Неділя, год. 7. веч. „СТРАШНА ПОМСТА“ драма-казка на 4 дії з прольогом і епільогом.

Понеділок, 8. січня 1923. год. 3. поп. „ВІЙ“ фантастична оперета на 4 дії М. Кропивницького.

Понеділок год. 7. веч. — Другий раз! „ВЕРА МІРЦЕВА“ кримінальна драма на 4 дії Л. Урванцева.

Второк, 9. січня год. 7. веч. „ГАЛЬКА“ опера на 4 дії С. Монюшка. Вступ п. Гаска.

Білети продає раньше „Союзний Базар“, (дім „Дністра“) а в день вистави від год. 5 вечер каса театру. XXV. 2—2

Порядок Богослужения в часі Різдвяних Свят в першій мійській церкві Успення Пресв. Діви Марії. — В неділю дня 7. ц. м. о год. 5. рано Повечеріє велике. О год. 6., 7., 8., 8 і пів, 9. і 12. читані Служби Божі. О год. 10. Соборна Служба Божа з проповідю. — По пол. о год. пів до 5. вечірня. Другого і третього дня Богослуження як кождої неділі. 1—1

До всіх Кружків У. П. Т. та Громадян Тернопільського Воєвідства. Подаємо до відома, що Тернопільська Воєвідство дозволило на збірку на „Рідну Школу“ в день 7—20 с. м. *Гол. Управа УПТ.*

Петро Курманович, Львів, зложив в Адміністрації на членську вкладку Т-ва Просвіта 2000 мп. на Рідну Школу 2000, на відбудову Просвіти 2000, на вдови і сироти 2000, на Інвалідів 2000, на пресовий фонд 2000. 1—1

Моя Кохана

Давно не бачились з Тобою
З туги у серці розятрилась рана
Та я числю цих днів й хвилин остаики
Коли буде Маланки...

Прийди Кохана! У блескотяйній салі
Скільки хотінь інтімного настрою
Скільки тремтінь душі —
Хоч тісно, хоч і глітно
Нас буде непомітно.

Прийди! в цій розпанілій ночі,
(Остання ніч старого року).
Кого ще око залискоче
Той жити і кохати схоче...

Прийди — столи овиті білим одіялом
Примінні стравами смачними
І повні ласк Пані за ними,
Бо Захоронка фірма знана
Прийди Кохана!

Прийди — проведемо цю ніч
А ж до самого рана!
І рік старий в безодню провалиться
А нам, новий розсяяний присниться...

І буде стиск руки
І любострастнеє зітхання
І буде щире побажання
На цей прийдешній рік:
„Надій, сподівань і кохання".
Прийди! 1452 1—1

P. S.

Маланчин вечір уладжує Захоронка у відновленій салі Нар. Дому 13. ц. м. — *Твій О. Ко.*

В родинне свято Різдва Христового лину думкою до незнаної могили Твоєї, Сину мій найдорожший Костю, віддавший життя своє за кращу долю свого Народа і складаю від Тебе дар любови на Рідну Школу 200.000 мп.
1441 1—1 *о. Курманович.*

Замісць розсилання святочних і новорічних бажань знайомим і рідні зложив дир. Антін Гладишовський 10.000 мп. на Рідну Школу. IX. 1-1

З приводу імянин Вп. проф. Осипа Левицького, складає VIII. „6" кл. української гімн. в Станиславові 25.000 мп. на фонд Українських Інвалідів. 1448 1-1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

МУЩИНА зі священичої родини, літ 25, торговельний помічник тепер в Америці, має 1500 долярів готівкою, співвластитель гарної реальности в більшім повітовім місті на північ від Львова, задумує по повороті отворити також корінний склеп — шукає відповідної товаришки життя. — „Американець" до адмітістрації „Гром. Вістника". 1450 1—1

ПОШУКУЮ сейчас служачого до склепу куфрів і торб Леопольда Розенцвайґа, Львів вул. Сикстуська 5. Мешкання зі світлом. 1442 1—2

ОЖЕНИТЬСЯ старший кавалер промисловець, маєтний, з Українкою до 30 літ. Справу трактую поважно, на анонімч не відповідаю. — Посте рестанте М. Ф. Перемишль. 1443 1—1

НА ПРОДАЖ для Американців поверх 6 (шість) морґів доброго ґрунту в Зубенську п. Ліско. Зголошення в канцелярії адвоката д-ра Р. Секели в Перемишлі, вул. Фредра ч 6. 1440 а) 1—3

5.000 кг. Фірма докінчує відливання дзвону ваги 5.000 кг.

Двіста дзвонів

з металю передвоєнної якости, в вазі від 20 до 500 кґ. посідає на складі фірма Братів Фельчинських в Калуши та Перемишлі. — Куплені дзвони можуть бути того самого дня вислані залізницею.

Всечеснійші Уряди Парохіяльні та Хвальні Уряди Громадські.

Вже сто десять літ минає від часу основання нашої відливарні дзвонів.

Фірма наша через протяг так довгого часу заосмотрила не тільки більшу часть Галичини в дзвони, але також і заграницю, а спеціяльно наших земляків в Америці.

Щоби П. Т. переконати о якости дзвонів то є о їх тревалости, о якости металю, голосі, гармонії та о артистичнім виконанню їх, та що відливається дзвони лише з передвоєнного металю першої якости, котрий спроваджується з заграниці (Англії) свідчить нище поданий передрук **листів похвальних та свідоцтв.**

Сокаль 19. XI. 1922

Отцим складаємо фірмі „Ліярня дзвонів Братів Фельчинських в Калуши і Перемишлі прилюдну подяку за виляття для церкви Св. Апостола Петра і Павла в Сокалі дзвона в вазі 600 кґ., який зі згляду на гармонійний голос як і артистичне виконання заслугує на повне узнання. Фірму цю можемо совісно припоручати Хв. Церковним Комітетам при евентуальнім замовленню дзвонів.

За заряд церковного майна *о. Іван Волосянський* парох, *Яким Лихограй, Антін Книш, Петро Гудз* провізори.

П. Т. Братя Фельчинські
ліярня дзвонів
в КАЛУШИ.

Отсим почуваємось до милого обовязку подякувати Вам за закуплені у Вас дзвони. Дзвони сі мають милозвучний, чаруючий і гармонійний голос і прямо чарують око своїм артистичним виконанням.

З приємностю стверджуємо, що достава дзвонів наступила точно в означенім реченци, а що найважнійше, що в сплаті належитости пішли Ви нам на руку, розложили належитість на догідні для нас рати а навіть чекали нам поза реченець платности.

З сеї причини поручаємо горячо Вашу фірму, а дякуючи Вам щиро, пишемось, з високим поважанням

Комітет Церкви св. Спаса в Дрогобичи.

Кружок краєвого Товариства „Сільський Господар" Дрогобич-Задвірне. — Читальня „Просвіти" надвірнянського передмістя в Дрогобичи. — Господарсько-споживча спілка торг. „Єдність" кооператива з обмеж. порукою в Дрогобичи вул. Стрийська. — Спілка ощадности і позичок в Дрогобичи Задвірна) стоваришення зареєстроване з необмеженою порукою. — Крім сего слідує 20 підписів.

Кривотуля стара, п. Отинія 28. VII. 1921.

До фірми Ліярня дзвонів Братів Фельчинських в Калуші.

В червни сего року доставили Ви на замовлення парохіян з Кривотул Нових для їх церкви чотири гармонійні дзвони в тонації Es-dur.

Сею дорогою складають Вам замовивші заслужену подяку за добре виконання — особливож за широкий тон Es. Яже з своєї сторони за чистість тонів в акорді у кождого з них прямо удивляюсь, шо при дзвонах могло то так удатись — неначе би то були лиш струни доброго фортепяну, а не цілі маси металю.

Ту заяву можете зужиткувати до друку коли таке коли публикуєте, а хто уважав би то за неправду, нехай пересвідчиться наочно.

З поважанням
Володимир Микитин, парох.

Саджава, почта Богородчани 11. XII. 1921.

Високоповажані Панове!

Одержавши ґрамоту від Владики благословив я спроваджені дзвони дня 26. XI. ц. р. і того дня витягнено їх на дзвінницю.

Мельодійний - гармонійний звук дзвонів стягнув в слідуючий день (т. є в неділю 27. XII.) множество народу з трьох громад належачих до парохії. Я не міг налюбуватися барвою голосу. Народ був одушевлений.

На цім місци почуваюся іще раз до милого обовязку зложити в імени громадян щиру подяку за надзвичайну солідність при [illegible]яттю дзвонів.

Остаю з високим поважанням
о. Симеон Лукач.

Липовиця, п. Долина 30. II, 1922.

Високоповажані Панове!

З правдивою приємністю доношу Вам, що дзвони, котрі Ваша фабрика доставила для нашої церкви в Липовици, як також вже перше доставлені мені дзвони до церкви Вістові і Бабині, мають дзвінкий приємний голос, зашо я мої прихожане сьмо Вам дуже вдячні.

З чистою совістю можемо всім поручити Вашу фабрику.

З поважанням
о. Николай Клиновський.

Білівці, п. Козачівка 27. V. 1921.

Високоповажана Фірмо!

Посилаю решту грошей за дзвін куплений дня 17. V. 1921.

В імени парохіян складаю Вам щиру подяку, бо Ваш дзвін є голосний і гарно виконаний, так що ми навіть не сподівались щоби Ви тепер могли так добрий матеріял мати.

З поважанням
о. Семен Гребенюк, парох.

Грабівка, п. Петранка 17. III. 4922.

До Високоповажаної Фірми Братів Фельчинських в Калуши.

Чотири дзвони куплені у Вас є гарно викінчені і незвичайно добре уложена гармонія.

Голос дзвонів пригадує цілковито передвоєнних дзвонів.

Парохіяне мої є дуже вдячні для Вашої фірми, бо ціна була дуже низька, а памятку будуть мали на довгі літа. Люде приходили з инших сел і тож за моїх парохіян примірoм купили громади Петранка три дзвони, Лесівка три, а Угринів чотири.

О скільки подибуюсь з моїми сусідами всі дуже хвалять і поручають Вашу чесну і солідну фірму.

Нехай Бог допомагає в Вашій чесній праці для хвали Христової.

Позістаю з глибоким поважанням
о. Д-р Теодор Левицький, парох.

Чаргів, п. Букачівці 12. III. 1922.

Високоповажаний Добродію!

Я у Вашій поважаній та дуже солідній фірмі закупив був дзвін ще тамтого року, коли я був адміністратором в Мартинові новім. Дзвоном сим люде дуже вдоволені позаяк він з передвоєнного матеріялу і голос його дзвінкий і приємний.

Тепер я в Чаргові і потребую нових дзвонів з передвоєнного металю.

З поважанням
о. Стефан Ковалів, парох.

Голинь, п. Калуш 1. III. 1922.

До Хвальної Фірми Братів Фельчинських в Калуши.

Сим потверджую отримання чотирох з Вашої фірми. Заразом заявляю, що ми з них вповні вдоволені. Вони визначаються добірністю матеріялу і гармонійним звуком, так що не лише ціла громада Голинь, але всі сусідні громади з усяким признанням виражаються о них.

З огляду, що Ви сі дзвони достарчили нам точно, по приступній відносно ціні, та під догідними для нас услівями, одноголосно виражаємо Вам наше признання і подяку та поручаємо Вашу фірму всім Отцям Духовним, Братствам церковним і Урядам парохіяльним.

З поважанням
о. Теодор Богачевський парох і декан.

Церковні провізори:
Юрко Гладенський Ю. Христонько
Никола Романишин нач. громади.

Ковалівка к. Монастириск 17. XII. 1922

П. Т. Ліярня дзвонів Братів Фельчинських в Калуші.

Комітет парохіяльний в Ковалівці ad Монастириска складає подяку за куплений дня 18. II. ц. р. дзвін із Вашої фабрики. Людям голос подобався, є задоволені і одночасно з тим письмом присилається три перекази почтові на суму 75.000 М., котрі купуючи в дни 18. II. не доплатили.

З поважанням
о. М. Красицький, парох.

УВАГА: На многочисленні запити, чи дзвони, котрі якась фірма розвозить фірами по селах Сх. Галичини, нібито походять з нашої ліярні — відповідаємо, що наша стара загально знана фірма таким способом не послугується, жадних аґентів по ярмаркам не висилає, а крім Калуша та Перемишля нігде ліярні не має.

Ліярня дзвонів БРАТІВ ФЕЛЬЧИНСЬКИХ у Калуши та Перемишлі.

5.000 кг. Фірма докінчує відливання дзвону ваги 5.000 кг.